

Bildande av naturreservatet Bjurforsbäcken

Beslut

Avesta kommun beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken att förklara det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 2) som naturreservat. Området är ca 15 ha och består av en ca 1,5 km lång sträcka av Bjurforsbäcken samt en del omgivande mark, huvudsakligen skogsmark. Reservatets namn skall vara naturreservatet Bjurforsbäcken. Reservatets slutliga gränser utmärks i fält.

Avesta kommun fastställer samtidigt den till reservatet hörande skötselplanen (bilaga 3), med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken. Naturvårdsförvaltare ska vara Avesta kommun.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Naturreservatet Bjurforsbäcken
Kommun	Avesta
Län	Dalarna
Församling/socken	Grytnäs
Naturgeografisk region	Skogslandskapet norr om norrlandsgränsen
Fastigheter	Avesta 4:1, 4:2, 4:17, 4:29, 4:36, S:8, S:16, Djäknehyttan 1:4, 1:5
Nyttjanderätter mm	Inga kända
Areal	Total areal: 15 ha Landareal: 14,5 ha Produktiv skogsmark: 13 ha

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att

- förstärka öringens möjligheter att långsiktigt fortleva i Bjurforsbäcken/Salomonsån
- bevara det biologiskt värdefulla ekosystem som ett strömmande vattendrag utgör
- bevara och utveckla det rika växt-, djur- och fågellivet i raviner och skogsmiljöer invid bäcken
- bevara och tillgängliggöra områdets kulturmiljövärden
- utveckla områdets värde som rekreations- och strövområde på ett sätt som inte skadar natur- och kulturmiljövärdena.

Syftet ska uppnås genom restriktioner i användningen av mark och vatten, anpassad skogsskötsel, anordningar som underlättar för friluftsliv, t.ex. stigar och infor-

mation till allmänheten. Vid behov kan även vissa biotopförbättrande åtgärder komma att vidtas i bäcken.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Bjurforsbäcken har ett mycket högt biologiskt värde framförallt tack vare att den hyser en lokal och reproducerande öringstam, som sannolikt utgör en rest av den ursprungliga Dalälvsöringen.

Skogsbården som omger bäcken fyller en viktig funktion som skyddszon mot bäcken. Skogen är dessutom biologiskt värdefull i sig, då den är tämligen opåverkad av mänsklig aktivitet, har en mycket varierad trädslagssammansättning och relativt god tillgång på död ved. Särskilt de lövdominerade delarna hyser ett mycket rikt fågelliv.

Längs bäcken finns även ett flertal intressanta fornlämningsområden med spår från äldre tiders industriverksamhet, bl.a. ett mässingsbruk som anlades på 1660-talet.

Närheten till Avesta tätort och det faktum att bruksleden tangerar reservatet gör att området också har stor potential som rekreationsområde för allmänheten.

Miljömål

Bildandet av naturreservatet Bjurforsbäcken bidrar till att uppfylla de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen *Levande sjöar och vattendrag*, *Levande skogar* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Motiv för bildande av naturreservat

Områdets natur- och kulturvärden hotas främst av mänskliga aktiviteter som kan påverka bäcken, de omgivande skogsmiljöerna eller markstabiliteten i området. Även helt fri utveckling av skogen skulle på sikt hota de naturvärden som är knutna till lövskogsmiljöerna, då granen troligen snart skulle ta över. Igenväxning kan även utgöra ett hot mot en del av de kulturlämningar som finns längs bäcken.

Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov kan bäst tillgodoses genom bildande av ett naturreservat, med restriktioner mot vissa åtgärder samt med en skogsskötsel som är anpassad till områdets värden.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Det är ett angeläget allmänt intresse att natur- och kulturmiljöerna i och intill Bjurforsbäcken bevaras. Kommunens bedömning är att de positiva effekterna för allmänheten, den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena är stora och överväger de eventuella negativa effekterna för sakägare och fastighetsägare (inskränkningar i markanvändningen).

Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner kommunen att föreskrifterna är ändamålsenliga och inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken.

Planeringsbakgrund

Reservatet berörs i den nordöstra delen av två gällande detaljplaner. (S174 – detaljplan för Älvnäsområdet, 2003-10-10 samt S24 – stadsplan för Avesta, 1943-04-21). Enligt planerna ska marken vara ”allmän plats”, med specificeringen ”natur” respektive ”park eller plantering”.

Det skulle ur naturvårdssynpunkt kunna vara motiverat att låta reservatet omfatta en något större del av det planlagda området. Detta skulle dock inte vara förenligt med gällande planbestämmelser, då vissa områden i den äldre stadsplanen är reserverade för bostadsbebyggelse. Stadsplanen bedöms dock vara inaktuell och kommunen har för avsikt att så småningom genomföra en planändring. Det kan i samband med detta vara lämpligt att överväga en viss utökning av reservatet. I samband med planändring bör även markstabiliteten i området utredas närmare, så att även denna aspekt vägs in i den nya detaljplanen.

Reservatsförslaget bedöms inte strida mot gällande översiktsplan eller detaljplan.

Reservatsföreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Avesta kommun att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som anges i skötselplanen. Detsamma gäller för uppföljning av kvalitetsmål. Vidare ska föreskrifterna heller inte utgöra hinder för normalt underhåll av vägar och ledningar/ledningsgator. Förbudet att köra i vatten (punkt A 11, nedan) gäller dock även i ovan nämnda fall.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Det är förbjudet att inom reservatet

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna, avleda vatten eller på något sätt skada mark eller vatten
2. anlägga väg, parkeringsplats, led, bro eller spång, utöver vad som sägs i skötselplanen
3. anlägga ny mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, radiomast, vattenkraftverk eller annan anläggning
4. skada växande eller döda träd och buskar
5. gräva upp eller, för kommersiellt bruk, plocka/samla in kärlväxter, mossor, lavar och svampar
6. plantera in för trakten främmande växter och djur
7. avverka, utföra skogsvårdande åtgärder, upparbeta eller ta bort dött träd eller vindfälle
8. använda/sprida gödsel, aska eller bekämpningsmedel. Gödsel får dock spridas på jordbruksmark, men inte närmare än 20 m från Bjurforsbäcken.
9. bedriva jakt, med undantag för eftersök
10. framföra motordrivet fordon i terrängen
11. framföra fordon i vatten.

Dessutom är det inom reservatet förbjudet att utan Avesta kommuns tillstånd

12. fiska i Bjurforsbäcken/Salomonsån. Kommunen kan ge tillstånd när det gäller fiskevårdande åtgärder och vetenskapliga undersökningar eller insamling av djurarter i undervisningssyfte.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång.

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor, anläggning och underhåll av leder och andra anläggningar för friluftslivets behov.
2. skötsel av naturreservatet, t.ex. röjning, enligt till beslutet hörande skötselplan
3. undersökningar av markslag, landskapselement, växt- och djursamhällen samt arter.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet.

Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet, när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

Det är förbjudet att inom reservatet

1. ta bort eller skada kulturlämningar såsom stengrunder, jordkällare, slagg eller andra restprodukter från hytthanteringen eller annan äldre industriverksamhet
2. skada växande eller döda träd och buskar
3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar
4. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur
5. cykla eller rida annat än på för detta avsedda vägar eller leder
6. fiska i Bjurforsbäcken/Salomonsån

Dessutom är det inom reservatet förbjudet att utan Avesta kommuns tillstånd

7. fånga eller insamla insekter och andra ryggradslösa djur
8. anordna tävlingar eller bedriva lägerverksamhet
9. utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet.

Ärendets handläggning

Bjurforsbäckens värde som livsmiljö för en naturlig population av öring har länge varit känt. Det har även varit känt att flera intressanta kulturlämningar finns längs bäcken. Under början av 2000-talet gjordes flera olika biologiska inventeringar för att öka kunskaperna om växt- och djurlivet i och intill bäcken.

Inventeringarna visade att naturvärdena var så pass höga att de motiverade någon form av juridiskt skydd. 2005 beslutade Avesta kommun att påbörja en naturreservatsbildning för att trygga områdets natur- och kulturvärden. Reservatsarbetet, som har drivits av miljö- och byggförvaltningen, har delvis finansierats av Djäknehytterotarnas skifteslags samfällighetsförening, som är fastighetsägare till själva bäcken. Kommunen beviljades även statsbidrag, inom ramen för bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LoNa), som delfinansiering för reservatsarbetet.

Avesta kommun var sedan tidigare markägare till en del av det blivande reservatet. En dialog har redan från början förts med de två övriga berörda markägarna. Genom en överenskommelse om ett markbyte med företaget Outokumpu under hösten 2008 blev kommunen markägare till huvuddelen av området. De delar som ägs av Djäknehytterotarnas skifteslags samfällighetsförening kommer att stå kvar i skifteslagets ägo även efter reservatsbildningen.

Ett tjänstemannaförslag till reservatsremiss, bestående av föreskrifter och skötselplan för naturreservatet, behandlades av miljö- och byggnadsnämnden i april 2009. Nämnden beslutade att godkänna miljö- och byggförvaltningens reservatsförslag som remisshandling. Nämnden beslutade även att remissförslaget, förutom att skickas ut till samtliga berörda, även skulle ställas ut på biblioteket, så att allmänheten får möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på förslaget.

Synpunkter:

Svar på remissförslaget inkom från tolv olika remissinstanser, varav ingen avstyrkte reservatsbildningen.

Skogsstyrelsen hade inga erinringar.

Länsstyrelsens miljövårdsenhet tillstyrkte förslaget till reservatsbildning, men hade flera förslag till förändringar och tillägg i föreskrifter och skötselplan. Länsstyrelsen ansåg bl.a. att förbud mot att köra i vatten borde införas.

Länsstyrelsens kulturmiljöenhet hade synpunkter på lagtolkningen för några av kulturlämningarna och ansåg att de äldre fruktträden bör bevaras.

Fiskeriverket såg positivt på reservatsbildningen, men hade förslag på tillägg och förtydliganden i föreskrifter och skötselplan. Verket ansåg även att det hade varit bra om en längre bäcksträcka hade kunnat införlivas i reservatet.

Sveriges geologiska undersökning, SGU, framförde ett flertal förslag på tillägg och förtydligande i beslutstext och skötselplan vad gäller områdets geologi, framförallt ravinbildningarna samt skredriskproblematiken.

Norbergs kommun, Kultur och fritidsförvaltningen, såg mycket positivt på reservatsbildningen och ansåg att det vore värdefullt om alla kulturlämningar i området skyltades. Förvaltningen bidrog även med ny kunskap om ett av fornlämningsområdena samt erbjöd sig att bistå med framtagande av text till informationstavlor.

TS Skanova Access AB hade ingen erinran, men önskade behålla kablar och stolpar i området samt äga rätt att underhålla dessa.

Vägverket Region Mitt framförde önskemål om att väg 729 inte skulle omfattas av reservatet, för att framtida vägunderhåll inte ska försvåras.

Avesta Orienteringsklubb såg reservatet som en möjlighet att göra området mer attraktivt. Klubben önskade att en äventyrsstig samt en repbro skulle få anordnas i området. Klubben förordade även en enhetlig skyltning för de olika ”attraktionerna”.

Dalarnas Botaniska Sällskap gladdes åt reservatsbildningen och ansåg att skötselplanen föreföll väl lämpad att bevara de aktuella naturvärdena.

Ulla Eliasson och Sonja Rappe (närboende och delägare i Djäknehytterotarnas skifteslags samfällighetsförening) tillstyrkte reservatsbildningen, men ansåg att flera olika trafiksäkerhetsåtgärder borde vidtas på Djäknehyttevägen.

Börje Lind (närboende) framförde önskemål om att igenväxning av nuvarande åkermark hindras och föreslog även att en före detta cykelstig och en gångstig restaureras för att öka tillgängligheten till reservatet.

Upplysningar

Andra föreskrifter som gäller för området

I reservatet förekommer flera fasta fornlämningar. Dessa är skyddade enligt Lag (1988:950) om kulturminnen m.m.

Dispens från föreskrifter mm

Om det finns särskilda skäl får Avesta kommun, med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken, medge tillstånd eller dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras enligt vad som anges i 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm. Kungörelse om beslutet ska också införas i ortstidning.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart, även om beslutet överklagas.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Länsstyrelsen, se bilaga 4.

Bilagor

Bilaga 1	Översiktskarta
Bilaga 2	Beslutskarta/skötselkarta
Bilaga 3	Skötselplan
(Bilaga 4)	Hur man överklagar beslutet (skickas endast till markägare och sakägare i samband med att det slutgiltiga beslutet meddelas)